

«زن و مطالعات خانواده»

سال یازدهم - شماره چهل و دوم - زمستان ۱۳۹۷

ص: ۵۵-۶۹

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۰/۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۱/۶

امکان سنجی ارتباط بین رضایت زناشویی با پنج عامل بزرگ شخصیتی (مطالعه موردی در سطح دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب)

دکتر کیوان حیدرنژاد^۱

رقیه ایرانپور^۲

محمد علی حکیم^۳

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، بررسی ارتباط بین پنج عامل بزرگ شخصیت با رضامندی زناشویی است. بر این اساس تعداد ۳۰ زوج (۶۰ نفر) در سال ۹۷ با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده از بین دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب انتخاب شدند. ابزار اندازه گیری شامل دو پرسشنامه فرم بلند نئو و پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ که بر روی آزمودنی ها اجرا شد. نتایج تحلیل داده ها نشان داد که رضایت زناشویی با برونگرایی، گشودگی نسبت به تجربه، توافق و باوجدان بودن همبستگی مثبتی داشته ($P > 0/05$)؛ اما با نوروگرایی همبستگی منفی دارد ($P < 0/05$). به عبارت دیگر نتایج رگرسیون حاکی از آن است که در بحث رضایت زناشویی ارزیابی تأثیر چهار عامل شخصیت یعنی برونگرایی، گشودگی نسبت به تجربه، توافق، باوجدان بودن (بطور مثبت) اما در عامل شخصیت نوروگرایی (بطور منفی) پیش بینی می شود. بر این اساس پیشنهاد می شود در رضایت زناشویی، به ویژگی های شخصیت توجه بیشتری معطوف شود، چراکه آگاهی زن و شوهر از ویژگی های طرف مقابل منجر به درک بهتر همدیگر و نیز افزایش رضایت زناشویی سبب قوام و دوام خانواده ها را در پی خواهد داشت.

واژه های کلیدی: رضایت زناشویی، پنج عامل بزرگ شخصیتی، زوجین

۱. دکترای تخصصی حقوق کیفری و جرم شناسی. واحد مراغه دانشگاه آزاد اسلامی-مراغه ایران (نویسنده مسئول)

keyvan_heidarnejad@yahoo.com

۲. دانش آموخته کارشناس ارشد مشاوره خانواده دانشگاه آزاد اسلامی واحد ابهر. ابهر ایران.

roghaieh_iranpour@yahoo.com

۳. دانشجوی دکتری علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی تبریز. ایران

مقدمه

خانواده یکی از مهم ترین نهاد های اجتماعی است که بر پایه ازدواج قرار گرفته است و یکی از مراحل مهم در زندگی انسان بشمار می رود. نتایج مطالعات متعددی که در مورد ازدواج انجام شده بر اهمیت آن در سلامت جسمانی و روانشناختی تأکید کرده اند. در دهه های اخیر توجه بسیاری از پژوهشگران و متخصصان بالینی و خانواده به کیفیت رابطه زناشویی، رضایت^۱ زوجین و تأثیر آن در سلامت و بهداشت خانواده جلب شده است (فینچام^۲ و همکاران، ۱۹۹۹: ۴۲). در واقع ازدواج و گزینش همسر از مهمترین شاخص های تحرک اجتماعی در هر جامعه است (احمدی موحد، ۱۳۸۷: ۱). رضایت از زندگی زناشویی بر سلامت روانی و جسمی افراد تأثیر مهمی دارد و سلامت فیزیکی و عاطفی و بهداشت روانی افراد در گرو سلامت رابطه زناشویی و تداوم و بقای ازدواج می باشد (دینولد^۳، ۱۹۹۹؛ به نقل از صداقت و مهدی پور، ۱۳۸۳: ۱۰). آگاهی از ویژگی های شخصیتی^۴، برای مقابله مؤثر با مشکلات زندگی مفید و سودمند است. از آنجایی که ویژگی های شخصیتی عمیقاً با نحوه ادراک و تفسیر فرد از جهان و واکنش او به رویدادهای استرس زا مرتبط است، طبیعی است که برخی ویژگی های شخصیتی از ویژگی های دیگر انعطاف پذیرتر است. افرادی که دارای ویژگی های شخصیتی انعطاف ناپذیر می باشند و همچنین کسانی که نمی توانند پاسخهای خود را با تقاضای یک موقعیت خاص منطبق سازند فاقد مهارتهای زندگی بوده و بدترین واکنش ها را به زندگی نشان می دهند. افزایش تعداد زوج های مشکل دار، به هم خوردن تعادل خانواده ها، مختل شدن رابطه زوجین و نیز سیر صعودی آمار طلاق در سال های اخیر در ایران، موجب نگرانی همه صاحب نظران جامعه شناسی و روانشناسی شده است. مطالعات روانشناختی در زوجین نشان می دهند که کمتر از نیمی از آنها به درجه رضایت می رسند (کریستنسن^۵، لارنس^۶ و الدریدج^۷، ۱۹۹۸؛ نقل از گاتیس^۸، برنز^۹، سیمپسون^{۱۰} و کریستنسن، ۲۰۰۴). بر اساس سالنامه آماری کشور، آمار طلاق در ایران از ۷٪ در سال ۱۳۷۰ به ۱۶٪ در سال ۱۳۷۹ رسیده است (امان الهی فرد، ۱۳۸۴: ۱۱). از آنجا که مطالعه در مورد ازدواج های ناموفق و شکست خورده هزینه های اجتماعی و اقتصادی دربردارد، پاره ای از پژوهش ها بر شناخت عوامل مرتبط با رضایت زناشویی متمرکز شده اند. امروزه مولفه های اصلی شخصیت از موضوع های بسیار مهمی در علم روانشناسی به شمار می رود که پژوهش های طولی^{۱۱} بسیاری را به خود اختصاص داده است

1. Satisfaction
2. Fincham
3. Dinold
4. Personality traits
5. Christensen
6. Lawrence
7. Eldridge
8. Gattis
9. Bens
10. Simpson
11. Longitudinal investigations

(فورنهام^۱، ۲۰۰۸: ۳۱۲؛ حسینی و لطیفیان، ۱۳۸۸: ۶۱). یافته های پژوهش ها نشان می دهند که عوامل شخصیتی^۲ از پیش بینی کننده های تجربی رضایت زناشویی هستند. وجود رابطه بین عوامل شخصیتی و رضایت زناشویی زوجین با استفاده از طرح های طولی و مقطعی مختلف تأیید شده اند (رایبیز^۳، کسپی^۴ و مافیت^۵، ۲۰۰۴: ۹۲۵). ما در جوامع مختلف و نیز در جامعه خود، شاهد بسیاری از ناسازگاری ها، عدم شناخت و درک صحیح زن و مرد از یکدیگر و در نتیجه داشتن انتظارات و توقعات مبهم و غیر واقع بینانه از یکدیگر است (احمدی فرد، ۱۳۸۴: ۲۲). بسیاری از طلاق ها مربوط به جوانانی است که بر حسب احساسات و بدون آمادگی لازم برای پذیرش مسئولیت زندگی مبادرت به ازدواج کرده اند (ایران محبوب، مختاری، ۱۳۸۵: ۱۴). بنابراین بررسی و پرداختن به عوامل مؤثر در رضایت مندی زناشویی می تواند در مفهوم پیشگیری نقش عمده ای داشته باشد (ملازاده، ۱۳۸۲: ۲۰). استرودا^۶، دوربین^۷، سایگال^۸ و کنابلچ فدرز (۲۰۱۰) در مطالعات خود بین شخصیت (بهنجار و نابهنجار) و رضایت زوجین رابطه معنادار یافتند. پژوهش ها نشان دادند که رابطه معناداری بین ویژگی های شخصیت و رضایت زناشویی وجود دارد. نتایج حاکی از آن بود که بین عامل شخصیت روان آزاده خوبی و رضایت مندی زناشویی رابطه منفی وجود دارد ولی عوامل شخصیت برونگرایی، وظیفه شناسی، مقبولیت و گشودگی با رضایت مندی زناشویی رابطه مثبت دارند (رازقی، نیکی جو، کراسکیان و طهرابی مسیحی، ۱۳۹۰؛ شاکریان، فاطمی و فرهادیان، ۱۳۹۰؛ محمد زاده ابراهیمی، رحیمی بردنجانی، جمهری و برجلی، ۱۳۹۰؛ محمدزاده ابراهیمی، جمهری و برجلی، ۱۳۹۰؛ قلی زاده، برزگر، غریبی و باباپور خیرالدین، ۱۳۸۹؛ عبدالله زاده، ۱۳۸۲؛ راستی، ۱۳۸۲؛ کشاورز و علوی، ۱۳۸۲؛ دونلن^۹، کانگر^{۱۰} و بریانت^{۱۱}، ۲۰۰۰؛ همچنین وایت^{۱۲}، هندریک^{۱۳}، ۲۰۰۴؛ واتسون^{۱۴}، هوبارد^{۱۵} و وایز^{۱۶}، ۲۰۰۰)، تحقیقات نشان دادند که برونگرایی، توافق و باوجدان بودن با رضایت زناشویی رابطه مثبت

-
1. Furnham
  2. Personality factors
  3. Robinz
  4. Caspi
  5. Moffitt
  6. Strouda
  7. Durbin
  8. Saigal
  9. Donnellan
  10. Conger
  11. Bryant
  12. White
  13. Hendrick
  14. Watson
  15. Hubbard
  16. Wiese

دارد. این یافته ها پیش بینی می کنند که الگوهای تعامل زناشویی، تحت تأثیر شخصیت زوجین قرار می گیرد (سرمدی، داوودی، پیرانی و گیوکی، ۱۳۸۷: ۱۰).

ادبیات نظری پژوهش

پنج عامل نیرومند یا بزرگ شخصیت که از پیش بینی کننده های مهم بهزیستی، رابطه بین فردی و رضایت زناشویی محسوب می شوند، عبارتند از: نوروزگرایی، برونگرایی، گشودگی، مقبولیت (توافق)، با وجدان بودن (وظیفه شناسی).

۱- نوروزگرایی^۱

این رگه شامل ویژگی هایی مانند غم، عصبانیت و عدم رضایت است و در قطب مخالف آن، پایداری هیجانی به ثبات خلقی، احساسی و آرامش اشاره دارد (دانلان، کانگر و برایانت، ۲۰۰۵: ۲۰۶).

۲- برونگرایی^۲

به اعتقاد آیزنگ و آیزنگ، تفاوت های واضحی بین درونگراها و برونگراها وجود دارد. برونگرا کسی است که مردم آمیز است، دوستان بسیار دارد، مشتاق تحریک و هیجان است، کنجکاوی می کند، برانگیخته^۳ است، حاضر جواب است، دلش می خواهد خوش و خندان باشد، توانایی مهار احساس هایش را ندارد و آدم چندان پایداری نیست. در مقابل درونگرا فردی است کم حرف و گوشه گیر و بیشتر به کتابها علاقه دارد تا به انسان ها، تودار است، زندگی منظم را دوست دارد، به احساس هایش کاملاً مسلط است، به ندرت از خودش پرخاشگری نشان می دهد و برای معیارهای اخلاقی، ارزش فراوان قائل است (آیزنگ ۱۹۹۰؛ نقل از دانش، ۱۳۸۴: ۵۶).

۳- گشودگی^۴

داشتن تحمل برای اندیشه های نو، راههای تازه انجام امور و پذیرش تجربه جدید. این عامل، ویژگی هایی مانند تخیل فعال، درک احساس های درونی، خلاق و مبتکر بودن، آزاد اندیشی، تفکر واگرا و تمایل و خواست برای تغییر و داشتن انگیزه برای کسب تجارب جدید را در برمی گیرد (دانلان، کانگر و برایانت، ۲۰۰۵: ۲۰۷).

-
1. Neuroticism
  2. Extraversion
  3. Impulsive
  4. Openness

۴- مقبولیت^۱

اتفاق نظر در انجام کارها، اتحاد و همبستگی با یکدیگر، و موافقت و سازگاری با دیگران در انجام امور. مقبولیت بیشتر موجب می شود افراد بهتر بتوانند احساس هایشان را طی تعامل های بین شخصی مهار کنند و برخورد آرام تری داشته باشند. افراد دارای نمره بالا در رگه مقبولیت دارای ویژگی هایی همچون اعتماد^۲، رک گویی^۳، دیگر دوستی^۴، همراهی^۵، تواضع^۶ و دلرحمی^۷ هستند. در واقع این رگه صداقت، دیگر دوستی و همدردی را در بر دارد و در تضاد با خصومت بدبینانه و خودمیان بینانه است (آتش افروز، پاکدامن و عسگری، ۱۳۸۷: ۳۶۷).

۵- با وجدان بودن^۸

افراد واجد تعهد بالا (وظیفه شناسی) که بر خود تسلط دارند، درگیری هایی را که بالاجبار در رابطه بوجود می آید سازنده تر اداره می کنند. این افراد به اصول پایبندند و برای اهداف شان تلاش می کنند (دانلان و دیگران، ۲۰۰۰: ۱۱). با توجه به مسائل بیان شده این سوال مطرح می شود که آیا بین رضایت زناشویی و عوامل شخصیتی رابطه وجود دارد؟.

روش شناسی

جامعه مورد مطالعه در پژوهش حاضر عبارت بود از کلیه دانشجویان مقاطع تحصیلی کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری متأهل در رشته های علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب که از تاریخ ۱۳۹۵ به بعد وارد دانشگاه شده بودند و حداقل یکی از زوجین دانشجوی بود. نمونه مورد مطالعه شامل ۳۰ زوج (۶۰ نفر) از دانشجویان بود که با استفاده از نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند.

-
1. Agreeableness
  2. Trust
  3. Straight
  4. Altruism
  5. Compliance
  6. Obeisance
  7. Tender mindedness
  8. Agreeableness

ابزار پژوهش

۱- آزمون شخصیتی نئو (NEO)

برای سنجش پنج عامل بزرگ شخصیتی^۱ از آزمون نئو^۲ (کاستا^۳ و مک کری^۴، ۱۹۹۲) استفاده شد که پنج ویژگی اصلی شخصیت (نوروز گرایی، برونگرایی، گشودگی، مقبولیت و باوجدان بودن) را می‌سنجد. این پرسشنامه بر اساس مقیاس پنج درجه ای لیکرت نمره گذاری می‌شود. مک کری و کاستا (۲۰۰۴) در مطالعه ای که به منظور تجدید نظر در پرسشنامه نئو بر روی ۱۴۹۲ نفر از افراد بزرگسال انجام دادند ضریب آلفای کرونباخ پنج عامل روان رنجور خوئی (N)، برون گرایی (E)، بازبودن (O)، توافق (A)، و وجدانی بودن (C) را به ترتیب ۰.۸۶٪، ۰.۸۰٪، ۰.۷۵٪، ۰.۶۹٪، ۰.۷۹٪ گزارش کردند. مک کری و کاستا (۲۰۰۴) ضریب همبستگی این آزمون را با آزمون نئو ۲۴۰ سوالی برای پنج عامل روان رنجور خوئی (N)، برون گرایی (E)، بازبودن (O)، توافق (A)، با وجدان بودن (C) را به ترتیب ۰.۸۳٪، ۰.۸۳٪، ۰.۹۱٪، ۰.۷۶٪ و ۰.۸۶٪ گزارش کرده اند.

۲- مقیاس رضایت زناشویی انریچ^۵

پرسشنامه انریچ توسط اولسون^۶، فورنیر^۷، جوئن^۸، و درانکمن^۹ در سال ۱۹۸۹ در آمریکا با هدف ارزیابی و شناسایی زمینه های بالقوه مشکل زا و شناسایی زمینه های قوت و پرباری رابطه زناشویی ساخته شده است (ثنایی، ۱۳۸۱). این پرسشنامه دارای ۱۱۵ گویه می باشد و از ۱۲ خرده مقیاس تشکیل شده است. فرم کوتاه این پرسشنامه دارای ۴۷ سوال است که بوسیله سلیمانیان (۱۳۷۳) اعتباریابی شده است و همان ۱۲ خرده مقیاس را شامل می شود. برای هر یک از گویه های این پرسشنامه پنج گزینه (کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم، کاملاً مخالفم) بصورت طرح لیکرت منظور شده است، که به ترتیب ۰، ۱، ۲، ۳، ۴ نمره گذاری می شوند. ۱۲ خرده مقیاس آن عبارتند از: «۱- تحریف آرمانی؛ ۲- رضایت زناشویی؛ ۳- مسائل شخصیتی؛ ۴- ارتباط؛ ۵- حل تعارض؛ ۶- مدیریت مالی؛ ۷- اوقات فراغت؛ ۸- رابطه جنسی؛ ۹- فرزندان؛ ۱۰- خانواده و دوستان؛ ۱۱- نقش های مساوات طلبی؛ ۱۲- جهت گیری مذهبی». در این

---

۱. Five Factor Inventory

۲. Neo test

۳. Costa

۴. McCrae

۵. ENRICH

۶. Olson

۷. Fiurnier

۸. Joan

۹. DranCkman

پژوهش از فرم ۴۷ سوالی استفاده شده است. پاسخنامه این تست بر اساس مقیاس لیکرت و در پنج گزینه بصورت «کاملاً مخالفم، مخالفم، نظری ندارم، موافقم، کاملاً موافقم» است که آزمودنی بر حسب میزان موافقت خود یکی از گزینه ها را علامت می زند. اولسون ضرایب آلفای کرونباخ پرسشنامه انریچ را در خرده مقیاس های آن از ۰/۴۸ تا ۰/۹۰ گزارش کرده است (اولسون، ۱۹۸۹؛ به نقل از عطاری، امان اللهی فرد، مهرابی زاده هنرمند، ۱۳۸۵). عبدالله زاده (۱۳۸۲) در تحقیق خود که بر روی ۱۸۲ زوج شهر دامغان انجام داد. آلفای کرونباخ پرسشنامه انریچ را ۰/۹۳ گزارش کرده است و این آزمون را بر روی ۳۵ زوج به فاصله ۱۲ روز دوباره اجرا کرد، همبستگی اجرای اول با اجرای مجدد این آزمون ۰/۷۸ برای مردان و ۰/۸۳ برای زنان بوده است. شریف نیا (۱۳۸۱) همبستگی پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ را با پرسشنامه سازگار زوجی^۱ ۰/۹۲ بدست آورده است. برای بررسی روایی این پرسشنامه، در این پژوهش از پرسشنامه شاخص رضایت زناشویی استفاده شد. همبستگی این دو آزمون ۰/۷۷ محاسبه گردید که در سطح ($P < ۰/۰۰۰۱$) معنی دار است.

یافته های توصیفی

یافته های توصیفی شامل میانگین، میانه، انحراف معیار، واریانس متغیرهای ملاک، جنسیت و تحصیلات این پژوهش در کل آزمودنی ها در جدول های شماره ۱ و ۲ ارائه می شود.

جدول ۱: یافته های توصیفی مربوط به متغیرهای ملاک و پیش بین برای کل آزمودنی ها

متغیر	میانگین	میانه	انحراف معیار	واریانس
رضایت زناشویی	زنان	۱۳۱/۶	۱۲۰/۵	۴۰/۵
	مردان	۱۳۱/۱	۱۰۷	۳۷/۳
روان آزردهی	زنان	۹۷/۵	۹۱	۳۵/۹
	مردان	۹۱/۸	۹۵	۳۳/۹
برونگرایی	زنان	۸۹/۴	۸۸/۵	۱۵/۴
	مردان	۹۶/۰۸	۹۳	۲۶/۰۹
گشودگی	زنان	۹۶/۷	۹۶	۱۸/۲
	مردان	۸۶/۶	۹۱	۱۹/۴
توافق	زنان	۱۰۱/۴	۱۰۸	۲۲/۳
	مردان	۱۰۴/۴	۱۱۳	۳۲/۵
با وجدان بودن	زنان	۱۰۲/۶	۱۰۸/۵	۲۲/۵
	مردان	۹۹/۱	۱۰۶	۲۴/۱
سن	زنان	۲۸/۵	۲۸	۴/۱

۱. Family Adjustment Dyadic. FAD

۳۴/۲	۵/۸	۳۲/۸	۳۳/۳	مردان	
۰/۹	۵/۱	۵/۵	۷/۶	مدت ازدواج	

همانطور که در جدول شماره ۱ ملاحظه می شود میانگین رضایت زناشویی در زنان برابر با ۱۳۱/۶ و در گروه مردان برابر با ۱۲۱/۱ است. از میان عوامل شخصیتی در گروه زنان باوجدان بودن با میانگین ۱۰۲/۶ دارای بالاترین میانگین و برونگرایی با میانگین ۸۹/۴ دارای پایین ترین میانگین است. در گروه مردان توافق با میانگین ۱۰۴/۴ دارای بالاترین میانگین و گشودگی با میانگین ۸۶/۶ دارای پایین ترین میانگین است. میانگین سن زوجین در زنان برابر با ۲۸/۵ و در مردان برابر با ۳۳/۳ و مدت ازدواج ۷/۶ سال است.

جدول ۲: اطلاعات دموگرافیک

توزیع		طبقات	متغیر
درصد	فراوانی		
۵۰	۳۰	مرد	جنسیت
۵۰	۳۰	زن	
۱۲	۵	دکتری	تحصیلات
۵۰	۳۰	کارشناسی	
۴۸	۲۵	کارشناسی ارشد	

یافته های استنباطی

برای آزمون فرضیه های اول و دوم از آزمون رگرسیون استفاده شد. فرضیه اول: افراد با ویژگی های شخصیت نوروٹیک (روان آزرده گرا)، از میزان رضایت زناشویی کمتری برخوردارند.

فرضیه دوم: افراد با ویژگی های شخصیتی برونگرا، گشودگی نسبت به تجربه، موافق و با وجدان بودن از میزان رضایت زناشویی بیشتری برخوردارند.

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش بین (عوامل شخصیت) با رضایت زناشویی

خطای آزمون	نمره تی	خطای استاندارد	نمره بتا	رگرسیون	
۰/۰۱	۲/۷	۰/۱۹	-۰/۴۵	زنان	روان آزرده‌گی
۰/۰۴۵	-۰/۱۵	۰/۲۴۳	-۰/۳۵	مردان	
۰/۰۰۸	۰/۱	۰/۳۴	۰/۰۵	زنان	برونگرایی
۰/۰۳۵	-۰/۴۵	۰/۵۳	۰/۳۴	مردان	
۰/۰۱۸	-۱/۴	۰/۳۰	۰/۱۲	زنان	گشودگی
۰/۰۲	-۲/۹	۰/۳۰	۰/۸۸	مردان	
۰/۰۲	-۱/۸	۰/۳۱۳	۰/۵۶	زنان	توافق
۰/۰۱	۰/۵۲	۰/۵۱	۰/۲۶	مردان	
۰/۰۱۸	-۱/۴	۰/۳۰	۰/۴۳	زنان	باوجدان بودن
۰/۰۲	-۲/۷	۰/۳۴	۰/۶۷	مردان	

با توجه به نتایج بدست آمده در جدول شماره ۲، در ویژگی شخصیتی روان آزرده‌گرای در هر دو گروه از زنان و مردان با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون یا خطای آزمون کمتر از حد استاندارد ($P < 0.05$) است، بنابراین آزمون معنادار است. به عبارت دیگر در این نوع از ویژگی شخصیتی، مقیاس (روان آزرده‌گرای) در میزان رضایت زناشویی زنان و مردان تأثیر گذار است. و لذا از آنجا که در این آزمون نمره بتا منفی است، این امر نشان دهنده آن است که افراد دارای ویژگی شخصیتی روان آزرده‌گی، از رضایت زناشویی کمتری برخوردارند. اما در ویژگی‌های شخصیتی برونگرایی، گشودگی، توافق و باوجدان بودن با توجه به اینکه در هر دو گروه از زنان و مردان سطح معناداری آزمون یا خطای آزمون کمتر از حد استاندارد ($P < 0.05$) است بنابراین آزمون معنادار است. به عبارت دیگر ویژگی‌های شخصیتی برونگرایی، گشودگی، توافق و باوجدان بودن در میزان رضایت زناشویی زنان و مردان تأثیر گذار است، و افراد دارای این ویژگی‌های شخصیتی از میزان رضایت زناشویی بیشتری برخوردارند.

بحث و نتیجه گیری

همانطور که ملاحظه گردید، همه فرضیه‌ها در مورد رابطه عوامل شخصیتی روان آزرده‌گرای، برونگرایی، گشودگی، توافق و باوجدان بودن با رضایت زناشویی تأیید شدند. یعنی هر چه میزان روان آزرده‌گرای افزایش پیدا کند میزان رضایت زناشویی کاهش می‌یابد و هر چه میزان برونگرایی، گشودگی، توافق و باوجدان بودن افزایش پیدا کند میزان رضایت زناشویی نیز افزایش می‌یابد. این نتایج بدست آمده با نتایج تحقیقات دیگر پژوهشگران (رازقی و همکارانش ۱۳۹۰: ۲۶۹؛ شاکریان و همکارانش ۱۳۹۰:

محمدزاده ابراهیمی و همکارانش ۱۳۹۰؛ محمدزاده ابراهیمی و همکارانش، ۱۳۹۰؛ قلی زاده و همکارانش، ۱۳۸۹؛ ۹۲؛ سرمدی و همکارانش، ۱۳۸۷؛ ۱؛ دانش، ۱۳۸۴؛ ۵۷؛ وایت، هندریک و هندریک، ۲۰۰۴؛ ۱۰؛ واتسون و دیگران، ۲۰۰۰؛ ۴۱۳؛ عبدالله زاده، ۱۳۸۲؛ ۱۰؛ راستی، ۱۳۸۲؛ ۱۱؛ کشاورز و علوی، ۱۳۸۲؛ ۱۵؛ صداقت، ۱۳۸۲، ص ۱۵؛ دونلن، کانگر و بریانت، ۲۰۰۰؛ ۱۰۱؛ موسوی، ۱۳۷۹؛ ۴۰) همخوانی دارند. از آنجا که نمره های بالا در روان آزرده گرایی با عدم ثبات عاطفی و عواطف منفی چون ترس، غم، دستپاچگی، عصبانیت، احساس گناه و نفرت همراه است و کسانی که در این حیطة نمره های بالایی کسب می کنند تمایل بیشتری به تکانشگری، پرخاشگری و آسیب پذیری دارند (گروسی، ۱۳۸۰؛ ۱). افرادی که در روان آزرده گرایی نمره بالایی دارند آمادگی آن ها برای نشان دادن اضطراب در موقعیت های تنیدگی زا بیشتر است و عمدتاً از روش های متمرکز بر هیجان استفاده می کنند. برعکس افرادی که در بعد روان آزرده گرایی نمره پایین بدست می آورند معمولاً از روش متمرکز بر مسئله استفاده می کنند و در نتیجه سلامت روانی بالایی دارند. این ویژگی ها رابطه میان زن و شوهر را تحت تأثیر قرار داده و منجر به عدم رضایت افراد از زندگی زناشویی شان می شود. با توجه به این که برونگرایی با عواطف و هیجانات مثبت مانند صمیمیت، جمع گرایی، فعالیت، بشاش بودن، خوشبینی و هیجان های مثبت مانند شادی، لذت، عشق و هیجان و با روحیه بودن همراه است که می تواند باعث ایجاد رابطه زناشویی محکم بین زن و مرد شود. یکی از مهمترین جنبه های برونگرایی صمیمیت است که بیشترین ارتباط را با کیفیت رابطه بین فردی دارد. افراد برونگرا با محبت و دوستانه با دیگران مراد می کنند، صادقانه دیگران را دوست دارند، و با دیگران احساس همدردی می کنند. برونگرایی به طور مثبت با سلامت هیجانی ارتباط دارد و کسانی که در برونگرایی نمره بالایی کسب می کنند بهتر از آن هایی که نمره کمی در برونگرایی کسب می کنند قادر به کنار آمدن با استرسهای روزمره هستند و افزایش این ویژگی ها باعث افزایش صمیمیت در رابطه میان زن و شوهر و افزایش رضایت زناشویی می شود. افراد باز کنجکاو، منطقی و دارای نگرش آزادمنشانه می باشند. آنها تمایل دارند که نظرات شریک خود را گوش دهند و بفهمند (آریلانو^۱ و اسمارکمن^۲، ۱۹۹۵؛ ۳۱۹). همچنین افراد باز می توانند سختی ها را تحمل کنند و به تفاوت در اندیشه و رفتار احترام بگذارند، بدین گونه بسیاری از تعارضات کاهش می یابند و وفاق و همراهی افزایش می یابد (بوچارد^۳ و همکاران، ۱۹۹۹؛ ۶۵۱). باز بودن برای زنان یک ارزش ویژه است (بوتوین^۴ و همکاران، ۱۹۹۷؛ ۱۰۷). بطور کلی افزایش حس زیبایی پسندی، تنوع طلبی، کنجکاو، پذیرش عقاید جدید و انعطاف پذیری باعث افزایش رضایت زناشویی می شود. یک فرد موافق اساساً نوع دوست است و به هم حسی و همکاری، اعتماد کردن و حمایت کنندگی، در روابط بین فردی تمایل دارد. افرادی که در توافق نمره های بالا می گیرند بیشتر

1. Arellano
2. Arellano
3. Bouchard
4. Botwin

سازگار می باشند زیرا توافق، تعاون و اعتماد را میان زوجین افزایش می دهد (بوچارد و همکاران، ۱۹۹۹: ۶۵۱). همچنین، همسران با توافق بالا به دنبال توافق با شریک خود در موضوعات مهم می باشند (بوتوین و همکاران، ۱۹۹۷: ۱۰۷). رابطه مثبت بین باوجدان بودن و رضایت زناشویی به این دلیل است که افرادی که در باوجدان بودن در حد بالایی قرار دارند نیاز به پیشرفت دارند و به همین خاطر برای نگهداری رابطه موفق خود دست به تلاش می زنند (بوچارد و همکاران، ۱۹۹۹: ۶۵۱). با توجه به موارد ذکر شده و اینکه افراد باوجدان، آمادگی مواجهه با مسائل زندگی را دارند، منظم و دارای برنامه می باشند، مسئولیت پذیرند، به اصول اخلاقی پایبندند و برای رسیدن به اهداف شان تلاشگرند. تفاهم در رابطه زناشویی و رضایتمندی از زندگی پیامد فرآیندهای بین فردی است، کیفیت رابطه زناشویی و میزان شادمانی زناشویی تابع نحوه تعامل زن و شوهر و شیوه مقابله آنها با موقعیت های تنش زای زندگی است. چنین به نظر می رسد که شخصیت، الگوهای تعامل زناشویی را تحت تأثیر قرار می دهد. با توجه به پژوهش حاضر می توان نتیجه گرفت که استفاده از پرسشنامه NEO-FFI به عنوان مقیاس سنجش سبکهای ارتباطی، هیجانی و انگیزشی برای مشاوره ازدواج مفید است. استفاده از این پرسشنامه در مشاوره ازدواج کمک می کند تا افراد درک بهتری از خود داشته باشند، رابطه بین شخصیت های خود با یکدیگر را دریابند و نیز به این نکته پی ببرند که هر یک خود را متفاوت از آن چیزی می بیند که طرف مقابل برداشت می کند. در نهایت می توان گفت، آگاهی زن و شوهر از ویژگی های طرف مقابل منجر به درک بهتر همدیگر و رضایت زناشویی بیشتر می شود.

محدودیت های پژوهش

اول اینکه چون پژوهش در شهرستان بناب انجام شده است لذا تعمیم آن به شرایط جدید باید با احتیاط بیشتری صورت بگیرد؛ دوم اینکه از آنجا که بیشتر زوجین دارای تحصیلات دانشگاهی هستند، همین موضوع سبب می شود که تعمیم نتایج پژوهش به زوجینی که از تحصیلات پایین تری برخوردارند، را محدود می سازد.

پیشنهادها

با توجه به اینکه پژوهش حاضر بر روی جامعه ای خاصی از افراد انجام یافته است، از این رو پیشنهاد می شود:

الف- این پژوهش بر روی جوامع و افراد دیگری اجرا شود، چرا که افزایش دامنه چنین تحقیقاتی می تواند در امر پیشگیری وضعی از وقوع بسیاری از مشکلات یا از هم پاشیدگی کانون خانواده ها مؤثر باشد.

ب- پژوهشی با موضوع مشابه تحقیق حاضر بر روی دیگر خانواده هایی که دارای ویژگی همچون داشتن سابقه ازدواج طولانی مدت و یا تازه ازدواج نموده اند، انجام گرفته تا مقایسه ای بین نتایج بدست آمده از آن تحقیق با یافته های این پژوهش شود.

پ- در پژوهش های آتی از سایر ابزارها و مقیاسهای جدید نیز استفاده شود تا بدین وسیله به غنای فناوری ارزیابی، افزوده شود.

References

- Atash Afrooz, B. &Pakdaman, Sh. &Asgari, A. (2008). The association of five main personality traits and academic achievement. **Quarterly journal of Iranian psychologists**, Vol. 4, 367-376.
- Ahmadi, Kh. &Fathi Ashtiani, A. &Navabinejad, Sh. (2008).Investigating sub-individual and communicational-bilateral factors affecting marital adjustment. **Family research**, Vol. 1(3), 221-237.
- Ahmadi Movahed, M. (2008).Indicators of marriage and divorce and its changes in the country with an emphasis on provincial statistics during 2002-2007. **Population Quarterly Journal**, Vol.5 (63), 1-25.
- Amanollahi Fard, A. (2005).**Investigating the relationship between personality traits and individual-family factors with marital satisfaction among government staff at Ahwaz city**. MSc Thesis, Faculty of Education and Psychology, Shahid Chamran University of Ahwaz.
- Attari, Y. &Ammanollahifard, A. &Mehrabi Zadeh Honarmand, M. (2006). Investigating the Relationship between Personality Traits and Family-Personal Factors with Marital Satisfaction among government staff at Ahwaz city.**Journal of Educational Sciences and Psychology**. Vol.3 (1), 81-108.
- Abdollah Zadeh, H. (2003).**Investigating the effects of personality traits on marital satisfaction of couples in Damghan**. Master's thesis for psychology. Tabriz University.
- Arellano, C. M. &Smarkman, H. J. (1995). The managing and differences scale. A self report measure assessing conflict management in couples. **Journal of family Psychology**, Vol. 9, 319-334.
- Botwin, D. M. Buss, D. M. & Shackelford, T. K. (1997). Personality and mate preferences: Five factor in mate selection and marital satisfactions. **Journal of Personality**, Vol. 65, 107-130.

-Bouchard, G. Lussier, H. & Genevieve, K. (1999). Personality and marital adjustment: Utility of the Five-Factor Model of Personality. **Journal of Marriage and the Family**, Vol. 65, 651-660.

-Chris L klinika (2003).**Life Skills.Translation by Mohammad Khani. Tehran: publication of Specialized media.**

-Costa, P. T. Jr&McCrae, R. R. (1992). Normal Personality assessment in clinical practice: The NEO Personality Inventory. **Psychological Assessment**, 4 (4).5-13.

-Donnelan, M. B. Conger, R. D. & Bryant, C.M. (2005). Erratum to the The Big Five and enduring marriages. **Journal of Research in Personality**. 39, 206-217.

-Donnelan, M. B. Conger, R. D. & Bryant, C.M. (2000).**The Big Five and enduring Marriages.** Available at: www.scinedirect.com.

-Danesh, A. (2005).The effect of similarity / contradiction on intrinsic / extroversion personality traits on marital satisfaction. **Journal of Daneshvar Raftar**. Vol.12 (10), 57-67.

-Fincham, F. S. & Beach, R. H. (1999). Conflict in marriage: Implications for working with couples. **Annual Review of Psychology**, 1999.42-50.

-Furnham, A. (2008). **Relationship among four big five measures of different length psychological Reports**, 102, 312-316.

-Gattis, K. Bens, S. Simpson, L. E. Christensen, A. (2004). Birds of a feather or strange birds? Ties among personality dimensions, similarity and marital quality. **Journal of Family Psychology**. 18 .564-574.

-Golizadeh, Z. &Barzegar, L. &Gharibi, H. &Babapor Kheiroddin, J. (2010). Investigating the Relationship between Five Personality Traits NEO-FFI and Marital Satisfaction.**Journal of Daneshvar Raftar** (Special for Articles on Clinical Psychology and Personality). Vol.17 (43), 57-66.

-Garrosi Farshi, M. T. (2001).New Approach to Personality Evaluation (Application of Factor Analysis in Personality Studies). Tabriz: Danial Publications.

-Hosseini, F. &Latifian, M. (2009).Five Big Personality Characters and Need to Know.**Quarterly journal of Iranian psychologists**. Vol. 6(21), 61-68.

-Iran Mahboob, J. &Mokhtari, M. (2006).The Stream of Life Approach in the Study of the Youth Marriage in Iran. **Population Quarterly Journal**, Vol. 14(58).

-Keshavarz, A. &Alavi, T. (2003).**The Relationship between Personality Characteristics and Marital Adaptation among women and men in Mashhad**. Tehran: Family Research Institute.

-Mohammad Zadeh Ebrahimi, A. &Rahimi Bardanjani, T. &Jamhari, F. &Borjali, A. (2011).Investigating the relationship between the five factors of mental disorder, extraversion, pleasure, acceptance of experiences and conscientiousness with marital satisfaction. **New researches in consulting**. Vol.9 (33), 51-66.

-Mohammad Zadeh Ebrahimi, A. &Jamhari, F. &Borjali, A. (2011). The relationship between similarity and complementarity in the main dimensions of the character of the couples with marital satisfaction. **Quarterly Journal of Psychology and Educational Sciences**. Vol.3 (10), 55-71.

-Mollazadeh, J. (2003). **Investigating personality traits regarding marital tension making factors in divorced and compatible couples**. Master's thesis in General Psychology. Tehran, Tarbiat Moddares University.

-Mosavi, F. (2000). **The study of factors affecting marital satisfaction in three groups of doctors, employees and workers in Tehran**. Master's thesis. Tehran, Tarbiat Moallem University.

-McCrea, R. R. & Costa, P. T. (2004). A contemplated Revision of NEO five Factor Inventory, **Journal of Personality and Individual Differences** Vol. 36, 587-596.

-Sarmadi, A. &Davoodi, H. &Pirani, Z. &Gioki, A. (2008).**The Relationship of Five Big Personality Traits with Marital Satisfaction**.Abstracts of the articles at National Conference on Psychology and its Application in Society. Islamic Azad University of Marvdasht.

-Strouda, C. B. Durbin, C. E. Saigal, S. D. &Knobloch-Fedders, L. M. (2010). Normal and abnormal personality traits are associated with marital

satisfaction for both men and women: An actor partner interdependence model analysis. **Journal of Research in Personality**, 44(4), 466-477.

-Soleimani, A. (1994). **Investigating the Effects of Irrational Thoughts on Marital Satisfaction**. Master's thesis for psychology. Tehran Tarbiat Moalem University.

-Shakerian, A. & Fatemi, A. & Farhadian, M. (2011). **Investigating the Relationship between Personality Traits and Marital Satisfaction**. Vol. 1(16), 92-99.

-Sharif Nia, F. (2002). **The relationship between marital satisfaction and depression of mothers and the relationship between these variables with individual-social adjustment and educational performance of girl children in their guidance in Ahvaz**. Master thesis, Shahid Chamran University of Ahvaz.

-Sedagat, H. (2003). **Investigating relationship between age of marriage, familial or non-familial marriage, number of children and belief similarity with marital satisfaction of male and female teachers in Tehran**. MSc Thesis. Tehran Tarbiat Moalem University.

-Sedagat, Z. & Mahdi Pour, N. (2004). **Factors Affecting Family Strength**. Tehran. Shamlo.

-Razaghi, N. & Nikijo, M. & Karaskian, A. (2011). **The Relationship of Five Big Personality Traits with Marital Satisfaction**. **Journal of Transformational Psychology** (Iranian Psychologists). Vol. 7 (27), 269-277.

-Rasti, A. (2003). **Comparison of personality traits and marital satisfaction based on Five Factors Model**. Master's thesis for **Clinical Psychology**. Shiraz University.

-Robins, R. W. Caspi, A. & Moffitt, T. E. (2004). It's not just who you're with, it's who you are: Personality and relationship experiences across multiple relationships. **Journal of Personality**. 70. 925-964.

Watson, D. Hubbard, B. & Wiese, D. (2000). General traits of personality and affectivity as predictors of satisfaction in intimate relationships: Evidence from self and partner ratings. **Journal of personality**, Vol. 68, PP: 413-449.

White, J. K. Hendrick, S. S. & Hendrick, C. (2004). **Big Five Personality and Relationship constructs marital adjustment**. Available at: www.scinedirect.com.

